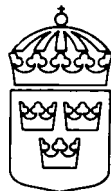

Regeringens proposition

1994/95:208

Beslutanderätten i fråga om kyrkliga kulturminnen

Prop.
1994/95:208

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 mars 1995

Mona Sahlin

Margot Wallström
(Kulturdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att beslut om kyrkliga kulturminnen enligt 4 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. i fortsättningen skall fattas av länsstyrelserna i första instans i stället för av Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer. Eftersom länsstyrelserna redan nu beslutar i ärenden om begravningsplatser enligt 4 kap. 11–15 §§ samma lag innebär förslaget att besluten om den kyrkliga kulturmiljön samlas hos länsstyrelserna.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1995.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Bakgrund	5
5	Nuvarande ordning	5
6	Överföring av beslutanderätten till länsstyrelserna	7
7	Kostnader	9
8	Ikraftträdande	10
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian	11
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	12
Bilaga 3	Förteckning av remissinstanserna med sammanställning av yttrandena	13
Utdrag ur protokoll från regeringssammanträde den 23 mars 1995 . . .		15

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1994/95: 208

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

dels att i 4 kap. 3 och 9 §§ ordet "Riksantikvarieämbetet" skall bytas ut mot "länsstyrelsen",

dels att 4 kap. 10 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Riksantikvarieämbetet får *besiktiga* kyrkliga inventarier.

Riksantikvarieämbetet får också besluta att ett föremål skall tas upp i förteckningen.

Om det finns allvarlig fara för att ett föremål skadas, får *Riksantikvarieämbetet* tills vidare ta hand om det eller vidta någon annan nödvändig åtgärd för att skydda eller vårda det. Innan en sådan åtgärd *vidtas*, skall *samråd ske* med kontraktsprosten eller biskopen och, om föremålet ägs av någon enskild, med denne.

Länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet får *besikta* kyrkliga inventarier.

Länsstyrelsen får också besluta att ett föremål skall tas upp i förteckningen.

Om det finns allvarlig fara för att ett föremål skadas, får *länsstyrelsen* tills vidare ta hand om det eller vidta någon annan nödvändig åtgärd för att skydda eller vårda det. Innan *länsstyrelsen vidtar* en sådan åtgärd, skall *den samråda* med kontraktsprosten eller biskopen och, om föremålet ägs av någon enskild, med denne.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

Äldre bestämmelser gäller för ansökningar om tillstånd som kommit in till Riksantikvarieämbetet före den 1 juli 1995.

I en departementspromemoria som upprättats inom Kulturdepartementet Beslutanderätten i fråga om kyrkliga kulturminnen (dnr Ku95/166/Ka) föreslås att beslut om kyrkliga kulturminnen i fortsättningen i första instans skall fattas av länsstyrelserna i stället för av Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer. Promemorian har remissbehandlats. En sammanfattning av promemorian och promemorians lagförslag finns i bilaga 1 respektive 2. En förteckning av remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena finns i bilaga 3.

4 Bakgrund

I budgetpropositionen 1993 (prop. 1992/93:100 bil 12 s. 125) konstaterades att den statliga kulturmiljövårdsektorns organisation behöver utvecklas och effektiviseras. Ett viktigt led i detta var enligt propositionen att Riksantikvarieämbetet och statens historiska museers (RAÄ) verksamhet skulle koncentreras på ledning av den samlade kulturmiljövården och sektorns kunskapsuppbyggnad och att handläggning och beslut i löpande förvaltningsärenden skulle överföras till länsstyrelserna. Mot denna bakgrund gavs i förordningen (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård RAÄ möjlighet att bemyndiga länsstyrelserna att besluta om bidrag. RAÄ har gett länsstyrelserna ett sådant bemyndigande (KRFS 1993:1).

I juni 1994 fick RAÄ i uppdrag att redovisa planering och underlag för beslut om att överföra RAÄ:s beslutsfunktioner enligt 4 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. till länsstyrelserna med verkan från den 1 juli 1995. RAÄ har rapporterat uppdraget i sin anslagsframställning för budgetåret 1995/96 och har också lämnat förslag till de författningsändringar som behövs. Regeringen har i årets budgetproposition förklarat att den avser att återkomma till riksdagen med förslag till författningsändringar (prop. 1994/95:100 bil. 12 s. 54). Regeringen tar nu upp dessa frågor.

5 Nuvarande ordning

Bestämmelser om kyrkliga kulturminnen finns i 4 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (kulturminneslagen) och i 18–22 §§ förordningen (1988:188) om kulturminnen m.m. (kulturminnesförordningen).

Enligt 4 kap. 3 § kulturminneslagen får kyrkobyggnader som är uppförda och kyrkotomter som tillkommit före utgången av år 1939 inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (RAÄ). RAÄ får ställa skäligen villkor för tillståndet. RAÄ kan enligt 4 § besluta att tillståndsprövning även skall tillämpas på kyrkobyggnad och kyrkotomt som tillkommit efter år 1939.

I 4 kap. 6–10 §§ kulturminneslagen finns bestämmelser om kyrkliga inventarier. Av 7 § framgår att det i varje församling, och i domkyrkor som står under egen förvaltning, skall föras en förteckning över kyrkliga inventarier av kulturhistoriskt värde. Enligt 9 § krävs det tillstånd av RAÄ för att avyttra inventarier av kulturhistoriskt värde, avföra dem från listan, reparera eller ändra dem eller flytta dem från den plats där de sedan gammalt hör hemma. Av 10 § framgår att RAÄ har rätt att besikta kyrkliga inventarier och att tills vidare ta hand om ett föremål eller på annat sätt skydda eller vårda det om det finns allvarlig risk för att föremålet skadas.

RAÄ får enligt 22 § kulturminnesförordningen meddela verkställighetsföreskrifter till 4 kap. kulturminneslagen.

Enligt 1 kap. 2 § tredje stycket kulturminneslagen får RAÄ överklaga beslut av domstol eller myndighet enligt kulturminneslagen.

Därutöver ger RAÄ ut information och allmänna råd samt bereder ärenden om kyrkobyggnadsbidrag.

RAÄ:s handläggning av kyrkoärenden

Kyrkobyggnadsfrågor kan gälla allt från grundförstärkning och byggnadsteknik till konservering av ömtåliga inventarier. Det framförs också ofta önskemål om förändringar av kyrkorna från församlingarnas sida när ett kyrkoärende aktualiseras. Det kan gälla förbättring av värmesystemet, den konstnärliga utsmyckningen, belysningen, installation av toaletter, handikappanpassning, brottsförebyggande åtgärder och liknande. RAÄ:s nuvarande granskning utförs därför av antikvarier och arkitekter gemensamt.

Inom RAÄ används idag sex årsarbetskrafter på byggnadsavdelningens granskningsenhet för handläggning av kyrkoärenden. Under perioden 1987–1992 handlades närmare 800 ärenden per år. Under de senaste åren har mängden ärenden ökat kraftigt bl. a. på grund av det förmånliga prisläget på byggmarknaden. Dessutom samarbetar granskningsenheten med andra experter inom myndigheten, främst Riksantikvarieämbetets institution för konservering (RIK) när det gäller konservering av textilier, polykromt trä, metall, sten och inredning för textiltförvaring.

Ärenden rörande kyrkor remitteras i de flesta fall till berört länsmuseum. Eftersom många kyrkobyggnadsärenden kräver bygglov samråder RAÄ i vissa fall med de kommunala byggnadsnämnderna.

RAÄ:s bedömning och beslut innebär en sammanvägning av kulturhistoriska, konstnärliga, funktionella och tekniska synpunkter. I beslutet ges ofta anvisningar angående arbetets utförande. Vidare meddelar RAÄ föreskrifter om kulturhistorisk dokumentation och kontroll och utser kontrollant, vanligen läns museet eller dess motsvarighet.

RAÄ medverkar också i stor omfattning i kursverksamhet för olika personalkategorier inom Svenska kyrkan.

På de flesta länsmuseer är det vanligt att en handläggare ägnar sig åt kyrkobyggnadsfrågor. Två länsmuseer saknar idag kompetens för sådana frågor. Tio länsmuseer saknar handläggare med kompetens beträffande kyrkliga inventarier.

Ett kyrkoärende inleds ofta med att det lokala kyrkorådet tar kontakt med länsmuseet. Länsmuseet kan lämna råd och anvisningar och rekommendera lämpliga konsulter. Vid större restaureringar och vid särskilt komplicerade ärenden gör RAÄ och länsmuseet gemensamma besiktningar. När ett färdigt förslag föreligger skickas det av församlingen till länsmuseet, som med eget yttrande vidarebefodrar det till RAÄ för tillståndsprövning. Länsmuseet följer arbetet och kallas till byggmöten. Länsmuseerna medverkar också i den bedömning som RAÄ gör av ansökningar om kyrkobyggnadsbidrag ur kyrkofonden och utfärdar intyg om att arbetena är utförda på ett tillfredsställande sätt.

6 Överföring av beslutanderätten till länsstyrelserna

Regeringens förslag: Länsstyrelserna skall som första instans fatta beslut om kyrkliga kulturminnen enligt 4 kap. kulturminneslagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i allt väsentligt med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker att beslutanderätten i fråga om kyrkliga kulturminnen överförs till länsstyrelserna. Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (RAÄ), Länsstyrelsen i Stockholms län och Föreningen Sveriges landsantikvarier menar dock att beslut om tillstånd till rivning av kyrkor även fortsättningsvis bör fattas av RAÄ. Vidare anser RAÄ och Kammarkollegiet att överklaganden av beslut enligt 4 kap. 10 § kulturminneslagen bör prövas av förvaltningsdomstol och inte av regeringen. Enligt RAÄ bör uppdras åt Kulturarvsutredningen (Ku 1994:09) att utreda och lämna förslag till straffbestämmelser samt regler om förelägganden om rättelse och handräckning. Även Länsantikvarieföreningen och Stiftelsen Hallands länsmuseer Halmstad och Varberg menar att det är angeläget att sådana bestämmelser och regler införs. Kammarkollegiet sätter i fråga lämpligheten av att RAÄ kan överklaga beslut enligt kulturminneslagen. Kammarkollegiet föreslår vidare att också RAÄ skall få besikta kyrkliga inventarier enligt 4 kap. 10 § kulturminneslagen.

Skäl för regeringens förslag: De principer som lades fast år 1993 bör fullföljas. Det innebär att tillståndsfrågor avseende kyrkliga kulturminnen nu bör överföras till länsstyrelserna. Länsstyrelserna handlägger redan idag ären-

den om byggnadsminnesförklaringar. Den föreslagna överföringen innebär att länsstyrelserna får ett samlat ansvar för den statliga kulturmiljövården på regional nivå. RAÄ avlastas härigenom ärendehandläggningen, och kan då i stället prioritera insatser på tidigare eftersatta uppgifter som policyarbete, vidareutbildning, uppföljning och utvärdering.

RAÄ har enligt 1 kap. 2 § kulturminneslagen möjlighet att överklaga beslut som länsstyrelsen fattat. Vidare får RAÄ meddela föreskrifter för verkställigheten av 4 kap. kulturminneslagen (22 § kulturminnesförordningen). Mot den bakgrunden anser regeringen det inte behövligt att, såsom bl. a. RAÄ föreslagit, låta beslutanderätten i fråga om rivning av kyrkor ligga kvar hos RAÄ utan även dessa frågor bör i första instans beslutas av länsstyrelsen.

RAÄ bör dock även fortsättningsvis ha möjlighet att besikta kyrkliga kulturföremål (4 kap. 10 § kulturminneslagen). Som Kammarkollegiet anfört kan det vara väsentligt med besiktning i enskilda ärenden och som ett led i tillsynsverksamheten.

Däremot finner regeringen att det i detta ärende saknas tillräckligt underlag för att bedöma behovet av bestämmelser om straff, handräckning och vite. Några sådana bestämmelser bör därför inte införas.

Kulturarvsutredningen (Ku 1994:09) överväger vissa förändringar i kulturminneslagen, bl.a. i vilken utsträckning regeringen bör pröva överklaganden av beslut enligt 2 kap. kulturminneslagen. Frågor om regeringens överprövning av beslut enligt 4 kap. samma lag bör lämpligen anstå till dess Kulturarvsutredningens kommande förslag skall genomföras. Detsamma gäller de förslag till redaktionella ändringar i 4 kap. kulturminneslagen som RAÄ föreslagit.

Regeringen finner vidare inte skäl att i detta ärende överväga frågan om RAÄ:s rätt att överklaga beslut enligt kulturminneslagen.

Den nu föreslagna förändringen innebär att RAÄ får delvis ändrade uppgifter. Dess uppgift som tillsyns- och servicemyndighet bör vara att följa verksamheten, tillhandahålla expertkunskap som stöd åt länsstyrelsernas och länsmuseernas arbete och att överklaga vissa beslut.

Inom RAÄ finns idag en väl utbyggd specialistkompetens inom områdena kyrklig byggnadsteknik och materialkunskap och kyrkliga inventarier, såsom textilier, bemålad medeltida träskulptur och orglar. Länsstyrelserna och länsmuseerna bör även efter det att beslutanderätten överförts kunna utnyttja den specialistkompetens som finns hos RAÄ och samråda med RAÄ i exempelvis frågor som gäller äldre kyrkliga inventarier.

RAÄ bör behålla viss arkitektkompetens som stöd för det regionala arbetet när det gäller förhandsrådgivning, granskning av invändiga omdisponeringar, tillbyggnader, olika typer av installationer och de bedömningar av helhetsintrycket av samspelet mellan material, form och färg som blir aktuella vid praktiskt taget varje kyrkorestaurering.

Det kan i sammanhanget nämnas att regeringen har gett RAÄ ett särskilt uppdrag att i samråd med företrädare för länsstyrelserna, de regionala museerna, Statens kulturråd och andra utarbeta ett förslag till ansvärsför-

delning mellan länsstyrelser och läns museer bl.a. i fråga om kyrkliga kulturminnen. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 1995.

Prop. 1994/95: 208

Den föreslagna överföringen av beslutanderätten kräver en koncentrerad utbildningsinsats riktad till länsstyrelsernas blivande handläggare av kyrkoärenden. RAÄ har utarbetat en plan för detta.

Från kyrkofonden utgår bidrag till kostnadskrävande underhåll och restaurering av kulturhistoriskt värdefulla kyrkor i resurssvaga pastorat (42 kap. 22 § kyrkolagen/1992:300/ och 13–14 §§ kyrkofondsförordningen /1988:1148/). Antalet ansökningar 1993/94 var 319 och bidragsbeloppet närmare 100 mkr. RAÄ yttrar sig över ansökningarna och föreslår kulturhistorisk prioritering. Beslut om bidrag fattas av Kyrkofondens styrelse. RAÄ bör även fortsättningsvis utföra denna uppgift.

7 Kostnader

Kostnaderna för reformen hänför sig dels till krav på ökade resurser för länsstyrelserna, dels till kostnader för utbildning och för mångfaldigande av det arkivmaterial (ritningar och akter) hos Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (RAÄ) som länsstyrelser och läns museer behöver ha tillgång till.

Vad gäller tilldelningen av anslagsmedel till länsstyrelserna fick i föregående års budget de mest arbetstyngda länsstyrelserna förstärkning bland annat för att kunna överta beslutanderätten avseende de kyrkliga kulturminnena. Regeringen föreslår i årets budgetproposition (prop. 1994/95:100 bil. 14 s. 17) att de länsstyrelser som förra året inte fick någon förstärkning inom kulturmiljöområdet nu får ökade anslag bl.a. för att möjliggöra den föreslagna överföringen av beslutanderätten i fråga om kyrkliga kulturminnen.

Allt arkivmaterial som gäller kyrkorna samlas i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA) på RAÄ. Handläggningen av kyrkoärenden kräver tillgång till det arkivmaterial som samlats i ATA. Där finns myndighetshandlingar, restaurerings- och konserveringsrapporter, fotografier och ritningar. Handlingarna går delvis tillbaka till 1700-talet och tidigt 1800-tal. Länsstyrelserna och läns museerna bör få tillgång till kopior av dessa handlingar. Det är dock inte realistiskt att en kopiering av samtliga handlingar skall kunna genomföras till halvårsskiftet 1996. I stället bör kopiering ske successivt under fyra år. Arbetsvolymen beräknas till ca 1 200 ärenden per år. RAÄ har specificerat arbetsinsatsen enligt följande.

- Optisk lagring av RAÄ:s dossierer och konvertering till standardiserad version användbar i länen. Engångskostnad 1,5 mkr som fördelas över fyra år.
- Fullföljande av pågående mikrofotografering av ritningar som genomförs inom ramen för ATA:s uppdrag. Ingen tillkommande kostnad.

- Kopiering av relevant material och selektiv överföring av fotografier till lämpligt medium (ett försök med digitalisering har påbörjats). Kostnad 2 mkr att fördela över fyra år. Prop. 1994/95: 208

RAÄ har åtagit sig att svara för kostnaderna för de nämnda insatserna och för utbildning inom ramen för de anslag som ämbetet disponerar. Kostnaderna uppskattas till sammanlagt 4,4 mkr att fördelas över en period av fyra år.

Regeringens förslag: Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 1995.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Malmöhus län och Länsstyrelsen i Skaraborgs län menar att Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (RAÄ) bör slutföra handläggningen av de ärenden som kommit in till ämbetet före den 1 juli 1995.

Skäl för regeringens förslag: Den nya ordningen bör gälla fr.o.m. den 1 juli 1995. Ärenden som kommit in till RAÄ innan dess bör lämpligen slutföras av ämbetet.

Sammanfattning av promemorian Beslutanderätten i fråga om kyrkliga kulturminnen (Dnr Ku95/166/Ka) och promemorians lagförslag.

Prop. 1994/95: 208
Bilaga 1

Beslut om kyrkliga kulturminnen enligt 4 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (kulturminneslagen) fattas i fortsättningen i första instans av länsstyrelserna i stället för av Riksantikvarieämbetet (RAÄ). Eftersom länsstyrelserna redan nu beslutar i ärenden om begravningsplatser enligt 4 kap. 11–15 §§ kulturminneslagen innebär förslaget att besluten om den kyrkliga kulturmiljön samlas hos länsstyrelserna.

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Härigenom föreskrivs att i 4 kap. 3, 9 och 10 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. ordet "Riksantikvarieämbetet" skall bytas ut mot "länsstyrelsen".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

Äldre bestämmelser gäller för ansökningar om tillstånd som kommit in till Riksantikvarieämbetet före den 1 juli 1995. Om ett sådant ärende inte avgjorts före den 1 januari 1996 skall det dock överlämnas till länsstyrelsen för prövning.

Sammanfattning av promemorian Beslutanderätten i fråga om kyrkliga kulturminnen (Dnr Ku95/166/Ka) och promemorians lagförslag

Prop. 1994/95: 208
Bilaga 3

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av

Riksrevisionsverket

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (Riksantikvarieämbetet)

Kammarkollegiet

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen i Gotlands län

Länsstyrelsen i Malmöhus län

Länsstyrelsen i Skaraborgs län

Länsstyrelsen i Värmlands län

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Svenska kyrkans centralstyrelse

Sveriges Hembygdsförbund

Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund

Föreningen Sveriges landsantikvarier

Länsantikvarieföreningen

Nordiska konservatorsförbundet

Stiftelsen Hallands länmuseer Halmstad och Varberg

Remissinstanserna har framfört följande synpunkter.

Alla remissinstanser tillstyrker att beslutanderätten i fråga om kyrkliga kulturminnen överförs till länsstyrelserna. Flera remissinstanser pekar på vikten av att länsstyrelsen ges resurser och kompetens att hantera frågorna.

Riksrevisionsverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Värmlands län och Stiftelsen Hallands länmuseer Halmstad och Varberg pekar på vikten av att Riksantikvarieämbetet behåller sin specialistkompetens när det gäller vården av kyrkor. Länsstyrelsen i Värmlands län menar vidare att det av förordningen (1988:1188) om kulturminnen m.m. bör framgå att Riksantikvarieämbetet och länmuseerna skall biträda länsstyrelserna vid beredningen av ärenden enligt 4 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (kulturminneslagen).

Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen i Stockholms län och Föreningen Sveriges landsantikvarier menar att beslut om tillstånd till rivning av kyrkor även fortsättningsvis bör fattas av Riksantikvarieämbetet. Riksantikvarieämbetet anser vidare att överklaganden av beslut enligt 4 kap. 10 § kulturminneslagen bör prövas av förvaltningsdomstol och inte av regeringen. Enligt Riksantikvarieämbetet bör uppdras åt Kulturarvsutredningen (Ku 1994:09) att utreda och lämna förslag till straffbestämmelser samt regler om förelägganden om rättelse och handräckning. Även *Länsantikvarieföreningen och Stiftelsen Hallands länmuseer Halmstad och Varberg* menar att det är angeläget att sådana bestämmelser och regler införs. Riksantikvarieämbetet har också

anfört att dess förslag om redaktionella ändringar av bestämmelserna i 4 kap. kulturminneslagen bör genomföras.

Kammarkollegiet anser att överklaganden av beslut enligt 4 kap. kulturminneslagen bör prövas av förvaltningsdomstol. Vidare ifrågasätter Kammarkollegiet lämpligheten av att Riksantikvarieämbetet kan överklaga beslut enligt kulturminneslagen. Enligt Kammarkollegiet bör också Riksantikvarieämbetet ha rätt att besikta kyrkliga inventarier.

Länsantikvarieföreningen och Nordiska konservatorsförbundet anser att det bör klarläggas hur frågan om konserveringstillstånd skall hanteras i framtiden.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anser att Riksantikvarieämbetet bör samråda med länsstyrelsen och inte med länsmuseum inför prioriteringen av ansökningar till kyrkofonden.

Länsstyrelsen i Malmöhus län och Länsstyrelsen i Skaraborgs län menar att Riksantikvarieämbetet bör slutföra handläggningen av de ärenden som kommit in till ämbetet före den 1 juli 1995.

Länsstyrelsen i Stockholms län pekar på att RAÄ hittills varit beredande och uppföljande instans när det gäller kyrkorna i Stockholms kommun och att det skulle innebära en oförutsedd ekonomisk belastning för Stockholms Stadsmuseum, som fungerar som länsmuseum i Stockholms kommun, att ta över dessa uppgifter.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 1995

Närvarande: statsrådet Sahlin, ordförande, och statsråden Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Wallström

Regeringen beslutar proposition 1994/95:208 Beslutanderätten i fråga om kyrkliga kulturminnen.